

NR 4 NOV 1995

ÖA

ÖRTRÅSK ALLEHANDA

ORGAN FÖR INTRESSEFÖRENINGEN

UTGIVARE: ÖRTRÅSKBYGDENS
INTRESSEFÖRENING

REDAKTION: TORE SVENSSON,
MARY ÖRESTIG, LINDA ÖHRMAN,
CARINA NORBERG, BARBRO GUSTAFSSON
CHEF FÖR LÖPANDE ÅRENDE:
INGEVALD ÖRESTIG

ÖNSKAS
ALLA VÅRA LÄSARE

UR INNEHÅLLET:

INTRESSEFÖRENINGEN HAR ÖRDET
SKOLAKTIVITETER
LINDA RAPPORTERAR FRÅN
BKAKONGRESSEN
ÖPPEN GEMENSKAP
JULHÄLSNINGAR
POSITIVA SIDAN

INTRESSEFÖRENINGEN HAR ORDET

Snart är 1995 ett minne blott. Kommer vi att minnas detta år för något speciellt, positivt eller negativt?

Vi tycker kanske att det mesta gått i samma spår som tidigare. Antalet arbetstillfällen har inte ökat, bankkontoret blev stängt, försäljningen av stugbyn fortfarande ej avgjord, befolkningen fortsätter att minska osv. osv.

Men naturen är lika storslaget vacker, den rena miljön och tystnaden finns än och vi alla älskar vår bygd lika högt som tidigare oavsett om vi bor här jämt eller bara på fritiden. Inga stora händelser har skett men även små förändringar bör noteras.

Det viktigaste för att skapa förändringar är att engagemanget och sammanhållningen blir aktivare.

Om vi tänker på det arbete som tidigare utförts för att föra Örträsk framåt, att bygga kyrka, vägar, skolor, kraftverk, ålderdomshem, kommunalhus, stugby, industrihus, mm.

Det krävdes stort mod, personligt engagemang och ideellt arbete av örträskborna för att åstadkomma detta.

Nu befinner vi oss i en brytningstid och det är alltid svårt att sia om hur framtiden skall bli. En del utredningar spår att inlandet och landsbygden inte har någon framtid. Men samtidigt finns en sådan enorm kraft ute i byar och föreningar som radikalt kan förändra utveckling, politik och uträtta underverk.

Det beror helt på oss själva om vi utnyttjar våra egna resurser och krafter tillsammans för att skapa en positiv framtid och ge en god bild av Örträsk utåt.

Styrelsen

PROJEKTET JOBBAR VIDARE

Detta är vad som är gjort:

Marknadsföringskurs 2 dagar och 1 dag planeras i januari 1996. Innehåll utvecklingsvägar och visioner för Örträsk om 10 år.

Studieresa till kvinnliga företagare i Vojmådalen. Resan var inspirerande och utvecklande för deltagarna. Från Örträsk deltog ett tiotal.

Komposteringskväll i samarbete med Vuxenskolan.

Tre serveringsveckor på Dalgården 15 - 20 kvinnor ställde upp med ideellt arbete som arbetsledare för en sommarjobbande ungdom.

Utarbetat guidprogram till sevärdheter i Örträsk.

Erhållit hjälp av Lyan-fonden med annonsering för uthyrning av industrilokal.

Näringslivsträff med 40-tal örträskbor. Medverkande Skytteanska, Länsstyrelsen och Lyan-fonden.

Nästa lördagslunch hålls den 2 december, då skall det fortsatta arbetet planeras.

FONDEN

Intresseföreningens styrelse har utsett en grupp som fick i uppdrag att utarbeta ett förslag till fondurkund. Gruppen består av Tore Svensson sammankallande, Mats Helén, Inga-Britt Svensson och Lars Allan Olofsson.

Gruppen har redovisat ett urkundsförslag som översänts till bankjurist för granskning och godkännande ur juridisk synpunkt.

GOD JUL.....

Öppen Gemenskap Krokåsen vill hälsa god jul till alla i Örträsk. Hösten har inneburit en tid av mycket arbete och relationer med framgångar och motgångar som följd. Ibland vet man inte alls vad det blev. Men vi får hoppas att gästernas och vår vilja och kompetens tillsammans gjort livet mer värdefullt. Dessutom har vi äntligen fått en vedbod byggd under "byggbasen" Karl-Henrik Nilssons ledning.

Nu ser vi fram mot den stora julhögtiden. För Krokåsen innebär detta en 10 dagars fest för ca 25 människor med Karin Viklund i ansvarspetsen. Som vanligt firar vi en vanlig traditionsrik julhelg i den stora enkelhetens lyx. Vi kommer att vara i olika åldrar barn vuxna och äldre som lever i storfamilj dessa dagar.

Vi vill erbjuda en camping de fyra årstiderna.

Vi har nu kommit så långt att beslut i kommunfullmäktige återstår och vi hoppas få överta stugbyn.

Vi närmar oss verkligheten av att förvärva campingen. Vilket innebär att vi successivt försöker att närma oss alla olika uppgifter det kommer att innebära. Vi hoppas förstås att vårt samarbete i Örträsk i denna fråga skall hitta sina praktiska former under den närmaste tiden och inte minst när snön börjar tina. Det blir med spänning och glädje som vi går in i denna uppgift. Till sommaren vill vi påbörja renoveringar och förnyelse av campingen, men räknar som ni vet inte med att bli klara på en sommar. Men vi har målet tydligt framför oss. Vi vill ha en levande camping de fyra årstiderna som tillför människor upplevelser och näringslivspoänger till Örträsk.

Örträsk, inlandets ursprung, hoppas och tror vi är i en utvecklingslinda som kan inspirera oss att ta varann och bygden med alla dess behov och möjligheter.

.....OCH GOTT NYTT ÅR

önskar

Öppen Gemenskap gm Harry Gustafsson

Röda Korsel önskar alla örträskbor God Jul

Vi hälsar er välkomna till vår traditionella julmarknad som hålls den 25 nov. i Lagergården V-a Örträsk.

Missa inte möjligheten att köpa julklappar tillverkade i Örträsk.

Vi hälsar alla tillverkare av "något" hjärtligt välkomna med sina alster.

Röda Korsel kommer att sälja lotter mm.

Kaffeservering

Välkomna

Margot Ericson

**PÄRLAN
JULBORD**

*Fredag 1/12 kl. 12 - 15 Söndag 3/12 kl. 14 - 18
Välkomna med anmälningar senast
27/11 före kl.12.00. Pris 150 :-
Ring köket tel 30316*

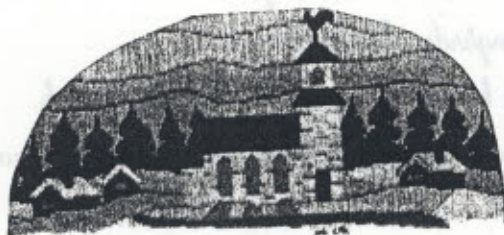
GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

*tillönskas örträskborna
av
Äldreomsorgens personal*

SKOLAN HÅLLER

LUCIAFEST

**ONSDAGEN 13 DEC
KL 1900
PÄRLAN**

KYRKAN

*3/12 kl. 11.00 Högmässaogudstjänst, kyrkokören
Efter högmässan missionsauktion, kaffe
Gåvor emottages tacksamt.*

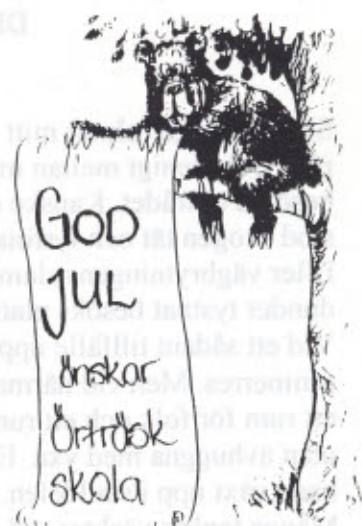
*17/12 kl. 18.00 Ljuståg under ledning av
Ulla Sjöblom och Charlott Nordenstedt-Roos.*

6
SHOL

PROJEKT 1995

GRILLKVÄLLEN

Måndagen den 2 oktober hade vi grillkväll här på skolan. Vi skulle provgrilla kolen som kommer från kolmilan. Vi skulle ta med oss fika hemifrån och till dom som inte hade fika med sig hade vi bakat tre sockerkakor. Innan vi skulle testa kolet skulle vi titta på en film i 4-6 klassrum. Filmen handlade om när vi byggde och rev kolmilan. Filmen såg vi klockan 19.00. Filmen varade i cirka en halvtimme. När filmen var slut gick vi ut och grillade. Dom som var intresserade av att köpa kol fick köpa så många säckar man behövde. Utförsäljning av kol skedde utanför vaktmästeriet. Varje säck vägde ungefär 25 kilo. Det var en väldigt lyckad kväll. Nästan all kol blev såld och kolen fungerade som grillkol. Jag tror alla tyckte att det var en trevlig kväll. *Elena Norberg*

BOMSTUGAN.

Platsen som vi gjorde kolmilan på heter Bomstugan. Den ligger ungefär 7 km från skolan. Stugan ligger vid norra delen av Örträsksjön, just där Öran flyter in i Örträsksjön. Bomstugan är en gammal flottarstuga. Den ligger på en liten öppen plats. I stugan finns en liten kamin, några sängar och ett bord. Där fanns också ett litet förråd. Bomstugan använde vi mest för att förvara mat. Utanför Bomstugan i två egna hus var det 4 dass som vi delade upp för pojkar och flickor. Utanför stugan fanns också en eldplats, några bänkar och ett bord. Elden brann mest hela tiden.

Text: Lena Nygren

DEN GAMLA SKOGSKOJAN

Skogsbilvägen slutar mitt inne i det stora området med 10-årig ungskog. Landskapet är ganska platt och stenigt mellan myrsjoken. Före vägens tillkomst var det sällan någon människa besökte området. Kanske en fiskare eller älgjägare gick förbi vid något enstaka tillfälle. Då stod skogen tät och fyrfotadjur och fåglar fick leva ostört i det tysta landskapet.

Efter vägbrytningens slammer, avverkningens dån och brak och den sista timmerbilens dunder tystnat besöks platsen av svamp- och bärplockare.

Vid ett sådant tillfälle upptäcktes den gamla kojans. På avstånd såg det ut som ett kvarglömt timmerres. Men vid närmare undersökning visade det sig vara rester av en timmerkoja med ett rum för folk och ett rum för ett par hästar. De grova famntjocka stockarna var inte sågade utan avhuggna med yxa. Eldstadens stenar låg tydligt kvar mitt i rummet. En 50-årig gran hade växt upp i stalden.

Många tankar väcktes vid åsynen. Hur länge är det sedan, och vilka människor drog iväg hit mitt i vildmarken i väglöst land för att slita ihop något för sitt uppehälle. Välja ut denna plats, en fast backe vid en myrkant med kalkkällan inom hinkbärbart avstånd. De enormt grova stockarna måste ha varit av bästa kärnvirke och stått tätt i närheten.

Laktagelserna och tankarna summeras till att det kan vara närmare hundra år sedan den byggdes. Kanske var det under den så kallad millionavverkningen? Vad fick de för lön, de som med egen kraft och kunskap valde platsen och satte yxan i den första stortallen som fälldes för kojbygget? Under vilka förhållanden levde de och deras familjer? Till vilken plats kördes det virke som avverkades och till vad skulle det användas? Frågorna manar till eftertanke, forskning och stor respekt för tidigare generationers dådkraft och uthållighet.

Barbro

PENSIONÄRER

Under hösten har redaktionen blivit underrättad om att pensionärer kan få lägre sophämtningsavgift. Vi ser fram emot att Tekniska nämnden eller Renhållningsverket genom annonser eller meddelande i samband med sophämtningsräkningen talar om vilka bestämmelser som gäller.

POSITIVA SIDAN

- * Antalet barn på dagis ökar
- * Barnafödandet håller i sig
- * Inflyttning
- * Fler unga vill bo i Örträsk
- * Fler hus till salu
- * Engagemang och sammanhållning ökar

IDAGÄR

KANNIN

Tro på framtiden?

KOLMILAN.

Torsdagen den 31 augusti 1995 for vi upp till Bomstugan för där skulle vi göra en kolmila. När vi kom till Bomstugan hade Arvid Lagedal och Sven-Erik Nygren ställt upp kungen. Kungen är den pinne som står i mitten av milan. På den finns en triangel som bildar ett hål där uppe. Sen ställde vi upp stockar mot kungen. Efter det la vi granris på toppen. Då rasade alltihop. Då fick vi göra om alltihop. När vi hade lagt upp riset la vi upp jord. Sen gjorde Sven-Erik två lufthål på sidan. Arvid gjorde ett hål i jorden där uppe, där han lyfte ner elden med en spade. När den var färdig måste man vakta elden dag och natt. Jag har intervjuat Jens Gustafsson. Han tycker att det var kul att arbeta med kolmilan.

För ÖS Lars Landström.

BILD: ANETTE JOHANSSON

När vi var vid Bomstugan fick vi tillgång till 4 kanoter och en båt. Som vi fick använda efter vi hade gjort färdigt med kolmilan. Fast en kanot eller båt skulle alltid finnas kvar på land om nån skulle hamna i vattnet. det var härligt att paddla efter Öreälven på kvällen eftersom det var så lugnt och fridfullt. Själv tyckte jag att det gick bra att paddla med dom finska eleverna. Fast det var ju lite svårt ibland att visa hur man gjorde. Men dom finska barnen lärde sig snabbt hur man använde paddeln. Jag tycker att dom var duktiga eftersom en del kanske hade paddlat en gång eller aldrig provat. Jag tyckte att det var roliga kvällar på Öreälven.

Text Viktoria Wahlberg

Sarvijoki och Örträsk

Vi har ett samarbete med en skola i Finland från Sarvijoki. Det är ett språkprojekt. Vi brevväxlar med varandra och besöker varandra.

När Sarvijokiborna var här för att göra kolmilan med oss var det många som tog med sig sina brevvänner hem bland annat jag. När Maria var hos mej lärde jag henne att spela Fia med knuff. Tillsammans spelade vi också pingis, fotboll och schack. Jag lärde mej vad schack heter på finska. Det heter shakki. Efter vi jobbat med kolmilan på torsdagen lekte vi tagen med dom finska barnen. Dom flesta var med och lekte. Vi lekte runt lägerelden. Lägerelden låg ungefär i mitten och var som en samlingsplats för alla. Runt lägerelden åt, lekte och värmde vi oss.

Text: Lena Nygren

BYA KONGRESS I 995

7-8 okt på hotell Lappland, Lycksele

Årets byakongress hölls i Lycksele på Hotell Lappland liksom förra året. Efter denna helg med entusiastiska bybor känner man sig redo för det mesta! Som det stod i programmet "dagar som kommer att präglas av kraft, framtidstro och en härlig kreativ atmosfär".

Maud Olofsson från Länsstyrelsen berättade i korthet om landsbygdsprogrammet i länet och Sävarådalen och Falträsk berättade om sina byautvecklingsplaner innan lunch. Sävarådalen har bl a dokumenterat allt de gjort och givit kommunen delrapporter med jämna mellanrum. De fick hjälp av Stömbäcks Folkhögskola att producera en egen videofilm om sin bygd. Falträsk har bl a hemslöjdsutställning året runt, kan dom så kan vi eller...?

Efter lunch redogjorde Skellefteå kommuns representant Inge Hurtig om varför deras kommun inte har några byautvecklingsplaner eller några pengar avsatta i budget speciellt för byarna. Han avslutade med orden "om man inte kan vara en förebild, kan man ialla fall vara ett varnande exempel".

Vindelns Berit Nordström gjorde lite reklam för landsbygdskonferensen i Vindelns 17-18 november och berättade att där räknar man dagarna till år 2000 och frågar sig: Vad hinner vi göra innan dess? Den 7 oktober var det 1 545 dagar sedan den 3 juli 1991 och vad har hänt sen dess? Den 3 oktober var det 1 549 dagar till år 2000. Vad kommer vi att hinna med allt för något innan dess...?

Två av Kristinebergs ungdomar berättade vad dom åstakommit sedan förra byakongressen och det var en hel del! De hade bildat SUG, en ungdomssektion till intresseföreningen, som har som mål att få ungdomarna att komma tillbaka till Kriberg genom att försöka få bättre gemenskap och stämning genom olika aktiviteter. Bl a har Cafe' Fikasugen öppet varje kväll, matlagningskvällar för killar körs, brännboll på valborg anordnas varje år, femkamp mot Björksele, luciacup i innebandy, skoterutflykter m m.

Under eftermiddagen fick vi välja två olika miniseminarier (av åtta möjliga). Jag valde "Turism -en av landsbygdens näringar", där Bo på lantgård och Länsturistnämnden presenterades. "Det som inte är gjort kan bara göras bättre" sa Birgitta Lindberg från Länsturistnämnden som samordnar turismen i Västerbottens län. Det andra miniseminarier var "Utbildning och kompetens- Glesbygdens universitet".

Efter en god middag delades stipendier ut, "Offensiv landsbygd" av Bygderådet och tidningen Västerbottningen. Vojmåligan visade teaterstycket "Våndan - en by i tiden" innan kvällen avslutades med valfri dans, rockpub eller kulturcafe'.

Söndagen började 08.15 med Nedre Våjåmdalen och deras utvecklingsrecept (se Pizza Vojman) och valsedlar för det nya bygderådet lämnades in. Helgens enda professor Benny Hjern pratade om Bygden som utmaning och hot. Han tog bl a upp den tysta kunskapen - erfarenhetskunskap - som får världen att ticka, men som tyvärr är undervärderad och minst dokumenterad.

Sedan fortsatte resten av dagen med framtidsverkstäder, där vi delades upp i nio grupper med ca 25 st i varje. Vi fick lägga fram egna förslag vad vi tyckte Bygderådet ska jobba med under kommande år och efter mycket funderande och diskuterade kom vi fram till att under 95/96 ska Bygderådet arbeta med följande projekt:

- 1) Skapa bra förutsättningar för ungdomar att bygga och bo på landsbygden
- 2) Medverka till att skapa arbetstillfällen i byarna
  - * för kvinnor
  - * samarbete med befintliga företag
  - * ökad förädling inom ex trä, livsmedel
- 3) Medverka för kretsloppssamhället, miljö och landskapsvård

Bygderådet ska också bevaka följande områden:

- 1) Företagsetablering
  - * undetlätta, stödja, utbilda
- 2) Bevaka landsbygdens vägar
  - * enskilda vägar
  - * fördelning i Sverigeperspektiv

Det nya Bygderådet fick följande sammansättning:

- Anneli Bohman, Gårdskläppen, Norsjö
- Sven-Olof Dahlgren, Rusksele
- Monika Rönnholm, Umnäs, Storuman
- Tarja Lindkvist, Holmön
- Lilian Holloway, Ammarnäs

PIZZA VOJMAN

Vid pennan

Anneli Bohman

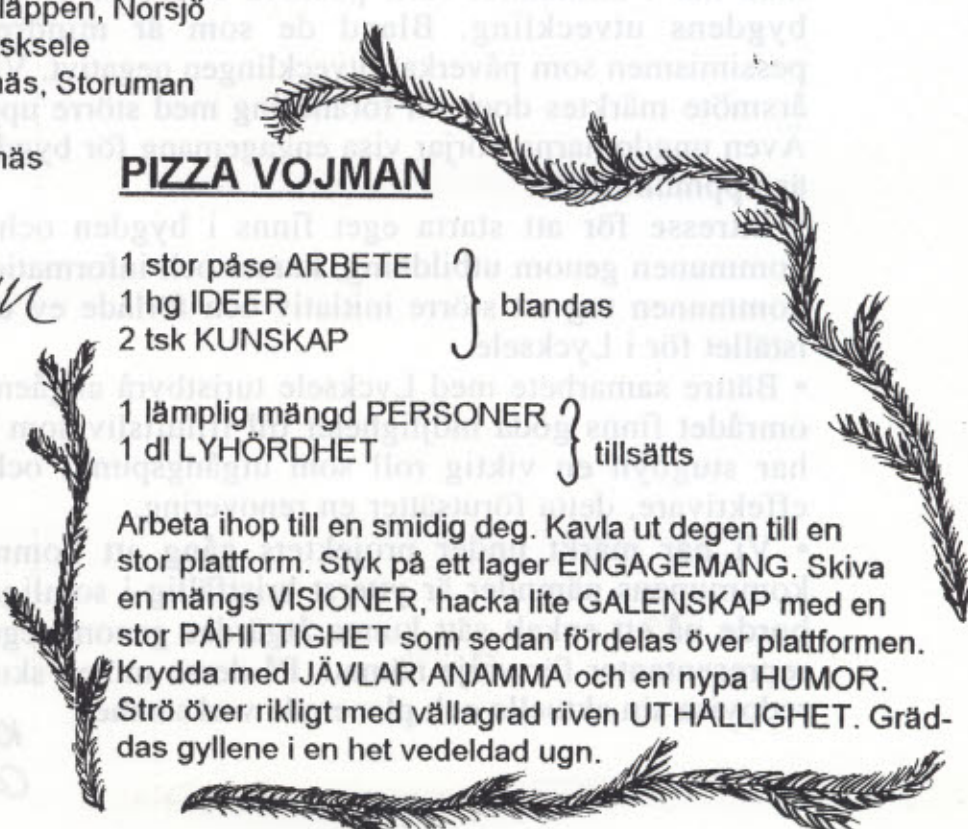
- 1 stor påse ARBETE
  - 1 hg IDEER
  - 2 tsk KUNSKAP
- } blandas

- 1 lämplig mängd PERSONER
  - 1 dl LYHÖRDHET
- } tillsätts

"Jag säger alltid vad jag tycker. Räcker inte skinnnet på näsan sätter jag på ett plåster."

Landsbygdskämpen
Inez Abrahamsson i Latkberg
i Västerbottens-Kuriren.

Arbeta ihop till en smidig deg. Kavla ut degen till en stor plattform. Styk på ett lager ENGAGEMANG. Skiva en mängs VISIONER, hacka lite GALENSKAP med en stor PÅHITTIGHET som sedan fördelas över plattformen. Krydda med JÄVLAR ANAMMA och en nypa HUMOR. Strö över rikligt med vällagrad riven UTHÅLLIGHET. Gräddas gyllene i en het vedeldad ugn.

Din medverkan behövs

Vägen till det hållbara samhället kan tyckas lång men vandrigen inleds genom att vi NU tar de första stegen. Ju fler som inleder vandrigen desto snabbare når vi det hållbara samhället. Grundregeln är att vi ALLA måste hushålla med allt. Det är de många små stegen som var och en kan ta som leder oss framåt, tex

- Lämna papper till insamlingen
- Lämna glas till glasigloos
- kompostera matavfall
- Köpa varor i returförpackning
- * - Minska transportarbetet genom att köpa varor från orten
- Handla miljömärkta varor
- Spara energi
- Gå över till förnyelsebara energikällor

Agenda 21 - vårt hopp för framtiden!

KÖR FÖRSIKTIGT!

* HUR LEVER KOMMUNEN
LIPP TILL DETTA?

Hä jäll int tjör på en mejj.

Ja, hort hä var, sa han sòm försyor sä.

SYNPUNKTER FRÅN LIMEÅ UNIVERSITET, INSTITUTIONEN FÖR MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDD:

- Optimismen är dåligt utbredd, få eldsjälar finns. De vi har haft kontakt med har i allmänhet varit positiva eftersom de har varit engagerade i bygdens utveckling. Bland de som är mindre engagerade märks pessimismen som påverkar utvecklingen negativt. Vid intresseföreningens årsmöte märktes dock en förändring med större uppslutning än tidigare. Även ungdomarna börjar visa engagemang för bygdens utveckling, vilket är uppmuntrande.
- Intresse för att starta eget finns i bygden och bör uppmuntras av kommunen genom utbildning, kurser och information. Önskvärt vore om kommunen tog ett större initiativ och förlade ev utbildning till Örträsk istället för i Lycksele.
- Bättre samarbete med Lycksele turistbyrå angående marknadsföring. I området finns goda möjligheter till friluftsliv som bör tas till vara. Här har stugbyn en viktig roll som utgångspunkt och bör marknadsföras effektivare, detta förutsätter en renovering.
- Vi har märkt under projektets gång att kommunikationen mellan kommunens nämnder är ytterst bristfällig i somliga frågor. Denna brist borde på ett enkelt sätt kunna åtgärdas genom regelbundna möten med representanter för varje nämnd. På dessa möten skulle respektive nämnd redovisa sin aktuella och planerade verksamhet.

ÖRTRÄSKRAPPORT

Kursen "Miljö och samhälle"
Carola Löfstrand m fl